WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 18 lipca 2016 r.

PS-KNPS.431.2.**16**.2016.PSZ

Pani
Regina Walkowicz - Kocik
Dyrektor
Domu Dziecka
w Jedlinie - Zdroju

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 27 – 28 czerwca 2016 r. na podstawie art. 122 i art. 186 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r., poz. 575) zespół kontrolny w składzie: Piotr Szafarowicz – starszy inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu i Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki, kontroler z Wydziału Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Domu Dziecka w Jedlinie - Zdroju przy ul. Chojnowskiej 12, zwanego w dalszej części niniejszego wystąpienia „Placówką". Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 23 grudnia 2015 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2016 roku.

Przedmiotem kontroli była ocena przestrzegania przez Placówkę standardów opieki i wychowania oraz zgodność zatrudniania pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami. Dodatkowo, w związku z wytycznymi Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej i Rzecznika Praw Dziecka wyrażonymi w pismach Nr DSR.I.076.2.2015.DD z dnia 28 lipca 2015 roku i Nr ZSS.422.26.2015.JZ z dnia 5 listopada 2015 roku dokonano oceny działalności Placówki w zakresie prawidłowości sporządzania zakresów obowiązków wychowawców i przepisów regulaminu pracy placówki opiekuńczo – wychowawczej pod kątem podziału czasu pracy wychowawców oraz przestrzegania art. 81 ustawy z dnia 4 lutego

1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r., Nr 90, poz. 631, ze zm.) w obszarze rozpowszechniania wizerunku dziecka tylko za zgodą jego przedstawiciela ustawowego i zgodą dziecka, które ukończyło 13 rok życia.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 czerwca 2015 r. do dnia 27 czerwca 2016 r. funkcję Dyrektora Placówki pełniła Pani Regina Walkowicz odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach. W zakresie działalności Placówki podlegającej kontroli wydaje się ***ocenę pozytywną z nieprawidłowościami***, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, oświadczeń składanych przez Dyrektora, akt osobowych w zakresie dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników merytorycznych oraz wizji lokalnej Placówki. Kontrola została odnotowana w Książce kontroli pod nr. 42. Ilekroć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „ustawie" lub „rozporządzeniu" należy przez to rozumieć ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej lub rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

Dom Dziecka w Jedlinie – Zdroju przy ul. Chojnowskiej 12 jest publiczną jednostką organizacyjną wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej prowadzoną przez Powiat Wałbrzyski. Placówka działa na podstawie decyzji nr PS-IS.9423.3.2011 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 19 stycznia 2011 roku. Placówka typu socjalizacyjnego zabezpiecza 46 miejsc dla dzieci i młodzieży sądownie pozbawionych bieżącej pieczy rodzin własnych. W okresie objętym kontrolą liczba dzieci umieszczonych w Placówce wynosiła średnio 44,65 (na podstawie danych z wybranych tygodni) co niezgodne jest z art. 230 ust. 1 ustawy. Po dniu 1 stycznia 2013 roku w placówkach opiekuńczo – wychowawczych (powstałych przed dniem 1 stycznia 2012 roku) nie może być umieszczonych więcej niż 30 dzieci. Na dzień kontroli w ewidencji Placówki zapisanych było 42 wychowanków w wieku od 3 do 18 lat. Najmłodsze dziecko zostało umieszczone w Placówce w ramach łączenia rodzeństwa *(dowód: akta kontroli str. 21 – 27, 78 – 80, 82 – 84, 86, 87, 89, 90, 91).*

Placówka prowadzi działalność opiekuńczo – wychowawczą w trzech budynkach przy ul. Chojnowskiej 12 (20 miejsc), ul. Chojnowskiej 13 (14 miejsc) i ul. Kłodzkiej 28 (12 miejsc) w Jedlinie – Zdroju. Ze względu na fakt, że 11 wychowanków realizowało obowiązek szkolny w roku 2015/2016 przebywając w młodzieżowym ośrodku socjoterapii, młodzieżowym ośrodku wychowawczych, specjalnym ośrodku szkolno – wychowawczym

i zakładzie poprawczym, mieszkanie przy ul. Kłodzkiej było remontowane. Ocenie standardów w zakresie warunków mieszkaniowych i bytowych poddano więc tylko budynki przy ul. Chojnowskiej i stwierdzono, że Placówka zapewnia dzieciom pokoje mieszkalne nie większe niż 5 – osobowe, właściwie oświetlone, o powierzchni zapewniającej przechowywanie rzeczy osobistych i swobodne korzystanie z wyposażenia pokoi. Wychowankowie w każdym budynku mają do dyspozycji wystarczającą ilość łazienek z natryskami, toalety, aneksy kuchenne kompletnie wyposażone oraz wydzielone miejsca do nauki, wypoczynku i spotkań. Placówka zapewnia również miejsca do prania i suszenia odzieży (*dowód: akta kontroli str. 15, 18, 21 – 27).*

Dyrektor złożył oświadczenie, że Placówka zapewnia wychowankom całodzienne wyżywienie zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia. We wszystkie dni tygodnia śniadania i obiady wydawane są na stołówce, natomiast kolacje przygotowywane z półproduktów przez wychowawców i wychowanków w aneksach kuchennych. Dodatkowo, dzieci mają zapewnione podwieczorki i produkty do przygotowania sobie II śniadania. W mieszkaniu przy ul. Kłodzkiej śniadania i kolacje wychowankowie przygotowywali sobie samodzielnie z produktów przekazanych przez Placówkę, natomiast gotowe obiady były im dowożone w pojemnikach przez wszystkie dni tygodnia. W Placówce zatrudniony był intendent odpowiedzialny za zakup wszelkich produktów żywnościowych, ustalanie jadłospisów oraz prowadzenie magazynu. Na podstawie jadłospisów dekadowych za okres od 10 do 19 listopada 2015 r. oraz od 10 do 19 marca 2016 r. stwierdzono, że wyżywienie w Placówce dostosowane było do potrzeb rozwojowych, kulturowych, religijnych oraz stanu zdrowia dzieci. Wychowankowie mieli również swobodny, lecz kontrolowany dostęp do produktów żywnościowych i napojów przez całą dobę (*dowód: akta kontroli str. 15 – 16, 20, 65 – 68).*

Każdy wychowanek Placówki objęty był podstawową opieką medyczną przez lekarza internistę i pediatrę w Centrum Medycznym „Nowe Miasto" w Jedlinie – Zdroju przy ul. Akacjowej 2. W okresie objętym kontrolą wychowankowie korzystali z pomocy lekarzy specjalistów we Wrocławiu, Świdnicy, Dzierżoniowie: nefrologa, neurologa, alergologa, laryngologa, dermatologa, okulisty, endokrynologa, urologa oraz ortopedy. Czwórka wychowanków objęta była również stałą opieką psychiatryczną i podawano im leki psychotropowe. Zgodnie z zaleceniami lekarskimi wychowankowie według potrzeb byli zaopatrywani w konieczne produkty lecznicze, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne (*dowód: akta kontroli str. 16 – 17, 20).*

W okresie objętym kontrolą Placówka zapewniała każdemu wychowankowi odzież, obuwie, bieliznę, środki higieny osobistej oraz podręczniki i przybory szkolne zgodnie

z § 18 ust. 1 pkt 6 i 7 rozporządzenia. W przypadku zakupów odzieży, obuwia i bielizny wychowawca kierujący procesem wychowawczym ocenia potrzeby wychowanka, pobiera stosowną zaliczkę i w zależności od stopnia samodzielności i wieku dziecka, albo dokonuje zakupów samodzielnie, albo przekazuje pobraną kwotę do wydatkowania przez wychowanka. W Placówce prowadzone były „karty odzieżowe" służące do ewidencjonowania zakupionej i wydanej odzieży. W miarę możliwości i potrzeb Placówka dokonywała również hurtowych zakupów np. skarpetek, bielizny, tenisówek, itp. W skali roku kwota przeznaczona na zakup odzieży, obuwia i bielizny dla każdego dziecka wynosi ok. 1000 zł.
Wszystkie środki higieny osobistej oraz środki do utrzymania czystości kupowane są przez intendenta Placówki, wprowadzane na stan magazynu i wydawane wychowawcom według potrzeb. Każdy wychowanek ma zapewnione: mydło, szampon, pastę i szczotkę do zębów, żel do mycia, gąbkę, podpaski higieniczne, papier toaletowy, dezodorant, maszynki do golenia oraz proszek do prania, płyn do płukania tkanin i do zmywania naczyń.
Po zakończeniu zajęć szkolnych pedagog Placówki zbiera wykazy podręczników do następnych klas, kompletuje je i zakupuje w jednej z księgarni w Wałbrzychu. Wszelkie przybory i pomoce szkolne kupuje intendent i wydaje z magazynu według potrzeb w trakcie całego roku szkolnego (*dowód: akta kontroli str. 16 – 17, 52 – 64, 69 - 76).*

W Domu Dziecka w Jedlinie – Zdroju od dnia 5 stycznia 2015 r. obowiązuje regulamin wypłacania kieszonkowego. Bazowa kwota kieszonkowego dla wychowanka na poziomie szkoły podstawowej wynosi 20 zł, na poziomie gimnazjum 25 zł oraz 35 zł dla wychowanków szkół ponadgimnazjalnych. Kwota kieszonkowego może być zwiększona lub zmniejszona zgodnie z zapisami pkt 3 i 4 regulaminu i wypłacana jest do 20 dnia każdego miesiąca. Otrzymanie kieszonkowego wychowanek potwierdza własnoręcznym podpisem (*dowód: akta kontroli str. 18, 20, 44).*

Wszyscy wychowankowie, którzy w okresie objętym kontrolą byli umieszczeni w Placówce realizowali obowiązek szkolny lub obowiązek nauki. Do szkół podstawowych uczęszczało 11 wychowanków, do gimnazjum 27, a do różnych szkół ponadpodstawowych - 5. Jedno dziecko w wieku 3 lat było zapisane do przedszkola. Z łącznej grupy wyżej wymienionych wychowanków aż 11 mieszkało poza Placówką w związku z pobytem w młodzieżowym ośrodku socjoterapii, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, specjalnym ośrodku szkolno – wychowawczym lub zakładzie poprawczym. Placówka, na podstawie comiesięcznych not obciążeniowych, ponosiła opłaty za wyżywienie i kwaterunek wychowanków zamieszkałych poza Placówką. Nikt z wychowanków

nie realizował obowiązku szkolnego w ramach nauczania indywidualnego (*dowód: akta kontroli str. 15, 22 – 27).*

Na przestrzeni roku szkolnego 2015/2016 wychowawcy Placówki prowadzili cykliczne zajęcia dla wychowanków w ramach organizacji czasu wolnego. Najczęściej były to zajęcia sportowe, taneczne, komputerowe, kulinarne oraz gry i zabawy dydaktyczne. Każdy z wychowawców kieruje procesem wychowawczym nie więcej niż 5 dzieci. W ramach realizacji obowiązku zapewnienia pomocy wychowankom w nauce szkolnej, codziennie w godzinach od 16:00 do 18:00 wychowankowie mieli naukę własną i pomoc przy odrabianiu zadań domowych. Bieżącej pomocy udzielali wychowawcy, pedagog i psycholog a doraźnej praktykanci lub wolontariusze. Z kolei zajęcia o charakterze korekcyjno – kompensacyjnym i wyrównawczym prowadzone były przede wszystkim na zlecenie poradni psychologiczno – pedagogicznych przez specjalistów w szkołach. W mijającym roku szkolnym 10 wychowanków ze szkół podstawowych objętych było takim wsparciem i pomocą, natomiast ze szkół gimnazjalnych aż 18. Szczegółową specyfikę zajęć, ich typ, tematykę, częstotliwość oraz liczbę uczestniczących w nich dzieci wskazuje oświadczenie pedagoga złożone do akt kontroli *(dowód: akta kontroli str. 22 – 27, 38 – 41).* Wymagania dotyczące standardów opieki określone w § 18 ust. 1 rozporządzenia zostały zrealizowane.

Zgodnie z obowiązkiem wskazanym w § 14 rozporządzenia w Placówce zostały sporządzone przez pedagoga i psychologa diagnozy psychofizyczne dla wszystkich wychowanków. W oparciu o grupę kontrolą, tj. pierwszych 16 wychowanków z listy Placówki (z pominięciem kolejnych dzieci w rodzeństwach), dokonano oceny wyżej wymienionej dokumentacji i stwierdzono, że we wszystkich diagnozach były informacje dotyczące mocnych stron dziecka, przyczyn kryzysu w rodzinie, relacji dziecka z otoczeniem oraz jego rozwoju. Opisane były również wskazania do dalszej pracy pedagogicznej i działania w ramach programu terapeutycznego. Tylko w trzech przypadkach diagnozy zawierały informacje i zalecenia dotyczące pracy z rodziną dziecka. W pozostałych nie wskazano ani na konieczność pracy z rodziną, ani na przygotowanie dziecka do umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej, ani na przygotowanie do usamodzielnienia. Biorąc pod uwagę fakt, że na podstawie diagnozy wychowanka sporządza się plan pomocy, zdiagnozowanie co najmniej jednego z wyżej wymienionych obszarów pozwala na określenie celu pracy z dzieckiem w Placówce (*dowód: akta kontroli str. 30 – 31).*

Placówka zrealizowała wymóg wynikający z § 15 rozporządzenia i dla wszystkich wychowanków zostały opracowane plany pomocy. W dokumentach został określony cel pracy z dzieckiem oraz działania krótko i długoterminowe. Modyfikacje planów pomocy

dokonywane były w miarę potrzeb w trakcie zespołów do spraw okresowej oceny. Plany obejmowały następujące obszary: środowisko rodzinne, edukacja, rozwój emocjonalny, zdrowie oraz przygotowanie do samodzielności. W badanej grupie kontrolnej dominującym celem pracy był powrót dziecka do rodziny biologicznej i pobyt w Placówce do usamodzielnienia. Wszystkie oceniane plany pomocy zostały opracowane przez wychowawców kierujących procesem wychowawczym dzieci, a w 5 przypadkach również we współpracy z pracownikiem socjalnym podmiotu odpowiedzialnego za pracę z rodziną w gminie pochodzenia dziecka. Niestety żadna z rodziny nie była objęta pomocą asystenta rodzinnego, który w systemie wspierania rodziny i pieczy zastępczej jest podstawą działań umożliwiających powroty pod opiekę rodzin biologicznych (*dowód: akta kontroli str. 32 - 33).*

W placówce opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego dla każdego wychowanka winna być prowadzona karta pobytu dziecka zgodnie z § 17 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 pkt 2 rozporządzenia. W trakcie czynności kontrolnych dokonano oceny kart pobytu prowadzonych za miesiąc wrzesień i grudzień 2015 roku oraz marzec 2016 roku dla 10 wychowanków przebywających w tych miesiącach w Placówce z 16 – osobowej grupy kontrolnej. Nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości w tym zakresie (*dowód: akta kontroli str. 34 - 35).*

Ze względu na fakt zatrudnienia w okresie objętym kontrolą pedagoga i psychologa, w Placówce dla każdego wychowanka prowadzone były arkusze badań i obserwacji pedagogicznych i psychologicznych. Arkusze dzieci z grupy kontrolnej zawierały dane dotyczące funkcjonowania społecznego dziecka, w tym funkcjonowania w grupie rówieśniczej oraz ewentualnych symptomów nieprzystosowania społecznego. Przeprowadzone i odnotowane w arkuszach badania na wstępnym etapie pobytu dziecka w Placówce stanowiły tzw. diagnozę wstępną. Dla wybranych dzieci, zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno – pedagogicznej lub na wniosek zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, prowadzone były w Placówce przez pedagoga i psychologa zajęcia specjalistyczne. Udział wychowanków odnotowywano w kartach, o których mowa w § 18 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia. Karty zawierały dane dotyczące: daty, rodzaju prowadzonych zajęć, celu oraz opisu ich przebiegu (*dowód: akta kontroli str. 36 – 37, 45 – 50, 94 – 102).*

Na podstawie przedłożonych przez Dyrektora Placówki grafików pracy wychowawców w miesiącach październik i grudzień 2015 r. oraz styczeń i kwiecień 2016 r. stwierdzono, że dyżury wychowawcze w porze dziennej obejmowały godziny od 14:00 do 22:00 lub od 15:00 do 22:00 we wszystkie dni tygodnia, natomiast w dni wolne od nauki

dodatkowo w godzinach od 8:00 do 15:00. W porze nocnej opieka odbywała się w godzinach od 20:00 do 8:00 lub od 22:00 do 8:00. Ocena przestrzegania wskaźnika zatrudnienia i zabezpieczenia opieki nad dziećmi, o którym mowa w § 10 ust. 1 i 2 oraz § 20 rozporządzenia została dokonana w oparciu o wyżej wymienione grafiki pracy oraz dzienne wykazy stanów osobowych wychowanków. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono, jednak zaleca się zorganizować codzienną opiekę w godzinach dopołudniowych sprawowaną przez co najmniej jedną z osób wskazanych w katalogu art. 98 ustawy (*dowód: akta kontroli str. 18, 77 – 91).*

Pani Regina Walkowicz – Kocik zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku dyrektora od dnia 1 grudnia 1980 roku ma kwalifikacje zawodowe zgodne z art. 97 ust. 3 ustawy. W okresie objętym kontrolą w Placówce zatrudnionych było czternaście osób, w tym pedagog, pracownik socjalny, pięć osób na stanowiskach starszego wychowawcy, trzy osoby na stanowiskach wychowawcy i cztery na stanowiskach młodszego wychowawcy. Pracę wychowawczą wspierał psycholog zatrudniony na podstawie umowy cywilno – prawnej. Potwierdzone za zgodność z oryginałem dyplomy ukończenia studiów wyższych złożone w aktach osobowych pozwoliły na stwierdzenie, że wszystkie osoby pracujące z dziećmi miały wymagane kwalifikacje zawodowe zgodne z art. 98 ust. 1 pkt 1, 2, 3, 6 i ust. 3 ustawy (*dowód: akta kontroli str. 28 – 29).*

Mając na uwadze wytyczne Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej zawarte w piśmie Nr DSR.I.076.2.2015.DD z dnia 28 lipca 2015 roku, dokonano analizy dokumentacji zakresów obowiązków wychowawców oraz przepisów regulaminu pracy Placówki pod kątem podziału czasu pracy wychowawców i stwierdzono, że od dnia 1 stycznia 2016 roku każdy wychowawca sprawuje bezpośrednią opieką nad dziećmi w wymierz 37 godzin tygodniowo, natomiast pozostałe 3 godziny przeznaczone są na inne obowiązki wynikające z ustawy. Podział czasu pracy wychowawców został sformalizowany w postaci aneksów do zakresów obowiązków oraz jako załącznik nr 3 do Regulaminu wynagradzania (*dowód: akta kontroli str. 19, 92).*

Realizując z kolei wytyczne Rzecznika Praw Dziecka w zakresie rozpowszechniania wizerunku dziecka tylko za zgodą jego przedstawiciela ustawowego i zgodą dziecka powyżej 13 roku życia, rozpytano Dyrektora Placówki czy rozpowszechnia jakiekolwiek zdjęcia swoich podopiecznych np. z wakacji, uroczystości domowych, rocznic, wyjazdów, wycieczek, itp. Pani Regina Walkowicz – Kocik złożyła oświadczenie, że nie upublicznia i nie rozpowszechnia wizerunku swoich podopiecznych w internecie. Dyrektor Placówki

przedłożyła jednak zgody przedstawicieli ustawowych na udostępnienie wizerunku dziecka (*dowód: akta kontroli str. 20, 42 – 43).*

W wyniku przeprowadzonej kontroli problemowej w trybie zwykłym w Domu Dziecka w Jedlinie - Zdroju stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) od dnia 1 stycznia 2013 roku liczba miejsc w Placówka jest niezgodna z obowiązującymi przepisami,

2) diagnozy psychofizyczne dzieci nie zawierały wskazań dotyczących odpowiednio pracy z rodziną dziecka, pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka lub przygotowania do usamodzielnienia.

Wobec stwierdzonych powyżej nieprawidłowości w działalności Domu Dziecka w Jedlinie – Zdroju, wydaje się zalecenia pokontrolne.

1. **Uregulować liczbę miejsc w Domu Dziecka w Jedlinie - Zdroju.**

   Podstawa prawna: art. 230 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r., poz. 575)

   Termin realizacji: **do 30 września 2016 r.**

2. **Uzupełnić diagnozy psychofizyczne wychowanków o wskazania dotyczące odpowiednio pracy z rodziną dziecka, pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka lub przygotowania do usamodzielnienia.**

   Podstawa prawna: § 14 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720)

   Termin realizacji: **do 30 września 2016 r.**

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r., poz. 575). W terminie do dnia **5 października 2016** roku kierownik kontrolowanej jednostki proszony jest o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji **zaleceń, uwag i wniosków** przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

.....Johanna Smoko.....
(kierownik komórki do spraw kontroli)
DYREKTOR WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

.....
(członek zespołu inspektorów)

.....
(członek zespołu inspektorów)